

Sygn. akt I Ns 209/16

POSTANOWIENIE

częściowe

7 września 2018 r.

Sąd Rejonowy w Kolbuszowej

I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Katarzyna Cichoń

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Katarzyna Kłosowska

po rozpoznaniu w dniu 7 września 2018 r. w Kolbuszowej

na rozprawie

sprawy z wniosku W. K.

z udziałem J. L., R. L., K. K. (1), S. M., B. K., K. K. (2), H. L., I. M.

o dział spadku po S. P. i zniesienie współwłasności nieruchomości

p o s t a n a w i a

oddalić wniosek o dział spadku po S. P..

Sędzia Sądu Rejonowego

Katarzyna Cichoń

UZASADNIENIE

Postanowienia częściowego

Sądu Rejonowego w Kolbuszowej I Wydziału Cywilnego

Z dnia 7.09.2018 r. I Ns 209/16

Dnia 8.07.2016 r. W. K. wniósł o zniesienie współwłasności nieruchomości położonej w C. składającej się z działek nr (...) objętej KW nr (...) w ten sposób, by wnioskodawcy – współwłaścicielowi 1/4 części – przyznać działkę nr (...) oraz część działki nr (...), pozostałą zaś część nieruchomości przyznać uczestniczce postępowania K. K. (1) – współwłaścicielce 3/4 części.

Dnia 16.12.2016 r. /k. (...)/ uczestniczka K. K. (1) w odpowiedzi na wniosek zażądała zniesienia współwłasności nieruchomości poprzez przyznanie jej całej nieruchomości oraz rozliczenie nakładów poczynionych na nieruchomości przez nią przez zasądzenie spłaty od wnioskodawcy w kwocie 12000 zł.

Dnia 21.02.2017 r. /k. 63-65/ uczestniczka postępowania w powyższej sprawie K. K. (1) wniosła o dokonanie działu spadku po S. P. i:

- ustalenie, że w skład spadku po zmarłej wchodziła nieruchomość składająca się z działek nr (...) objętej KW nr (...),
- przyznanie całej powyższej nieruchomości wnioskodawczyni bez żadnych spłat i dopłat na rzecz pozostałych spadkobierców,
- uznanie za bezskuteczne zbycie nieruchomości objętej postępowaniem przez K. K. (3) na rzecz W. K. z dnia(...),
- rozliczenie nakładów poczynionych na w/w nieruchomość przez spadkodawcę wnioskodawczyni J. L.,

Postanowieniem z dnia 26.06.2017 r. sprawa o dział spadku została przyłączona do sprawy o zniesienie współwłasności nieruchomości i sprawa toczyła się pod sygnaturą I(...).

Dnia 18.08.2017 r. /(...)/ W. K. poparł wniosek o dokonanie działu spadku po S. P. potwierdzając skład spadku prócz zabudowań na działce (...), /które według niego wchodzi w skład masy spadkowej a nie są nakładem J. L./ i zażądał dokonania go poprzez przyznanie mu – jak we wniosku o zniesienie współwłasności - działki nr (...) oraz części działki nr (...); podniósł także zarzut z art. 1036 kc odnośnie umowy darowizny zawartej między J. L. – spadkodawcą K. K. (1) – a B. K. i S. M., zawartej (...) r. Rep. A (...).

Dnia 21.08.2017 r. uczestniczki postępowania S. M. /k. 118/, B. K. /k. 120/ i K. K. (2) /dawniej K. k. 122/, poparły wniosek o dział spadku, potwierdziły skład spadku objęty wnioskiem i ocenie sądu pozostawiły zarzuty z art. 1036 kc podnosząc, że zarzut taki winien dotyczyć także darowizn dokonanych przez nie na rzecz J. L..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. P. zmarła (...) r. Spadek po niej odziedziczyli: dzieci J. L., B. K., S. M., H. L. po 4/20 części oraz wnuki: I. M., K. K. (3), J. L. s. J. i R. L. po 1/20 części z tym, że gospodarstwo rolne odziedziczyli: J. L., B. K., S. M. i wnuczka K. K. (3) po 1/4 części.

/postanowienie Sądu Rejonowego w Kolbuszowej z dnia (...)/

W skład spadku po S. P. wchodziło wyłącznie gospodarstwo rolne składające się z nieruchomości złożonej z działek nr (...) objętej KW nr (...).

/akta KW nr Tb1K/(...) – papierowa treść KW k. 58, oświadczenia stron postępowania/

Dnia (...)r. w KN w K. przed notariuszem (...) zawarto umowę darowizny, mocą której między innymi S. M. i B. K. darowały J. L. całe swoje udziały przysługujące im z tytułu spadku po S. P. w nieruchomości składającej się z działek nr (...) objętej KW nr (...). Działka bowiem (...) objęta (...) wydanym na rzecz S. P., stanowiąca podstawę jej wpisu jako właścicielki nieruchomości objętej ówczesną KW nr (...), podzieliła się na działki nr (...), zaś J. L., S. M., B. K. i K. K. (3) – a więc wszyscy spadkobiercy – podarowali swoje udziały wynoszące łącznie całość w działce (...) W. K. i jego żonie.

Na tej podstawie w KW nr (...) wpisano w dziale I – O podział działki nr (...) na działki nr (...), odłączono do nowej księgi wieczystej działkę nr (...), zaś w dziale II tej księgi wpisano jako współwłaścicieli J. L. w 3/4 częściach i K. K. (3) w 1/4 części.

/umowa darowizny zawarta przed n. (...) dnia 9.12.2002 r. Rep. (...) k. 112-116, treść papierowej KW (...) w aktach KW TB1K/(...)

J. L. zmarł (...) r. i spadek po nim w całości nabyła córka K. K. (1).

/postanowienie Sądu Rejonowego w Kolbuszowej z dnia (...) r. I Ns(...) o stwierdzeniu nabycia spadku po J. L. k. (...)/

Dnia (...)r. w KN w K. przez notariuszem (...) zawarto umowę darowizny, mocą której K. K. (3) podarowała W. K. cały swój udział wynoszący 1/4 część przysługujący jej z tytułu spadku po S. P. w nieruchomości składającej się z działek nr (...) objętej KW nr (...). Działka bowiem (...), jaka pozostała w tej księdze, podzieliła się na działki nr (...), przy czym dwie ostatnie działki zostały z niej odłączone do KW nr (...) i stanowią własność W. K..

Na tej podstawie w KW nr (...) wpisano w dziale II jako współwłaściciela nieruchomości W. K. w 1/4 części w miejsce K. K. (3).

Działka nr (...) podzieliła się na działki nr (...).

K. K. (3) zbyła cały swój udział wynoszący 3/4 części w działce nr (...) na rzecz Gminy C.. Na tej podstawie działka ta została odłączona do nowozałożonej KW nr (...).

Ostatecznie zatem KW nr (...) obejmuje nieruchomość położoną w C., składającą się z działek nr (...) o łącznej pow. 4,5671 ha stanowiącą własność K. K. (1) w 3/4 częściach i W. K. w 1/4 części.

/akta KW nr TB1K/(...)/

/umowa darowizny zawarta przed n. (...) dnia (...)r. Rep. A (...) k. (...), treść papierowej KW (...) w aktach KW TB1K/(...)

Odpis z KW nr (...)/

W. K. i K. K. (2)/wcześniej K./ zawarli umowę zbycia udziału w spadku jaki K. K. (2) przysługiwał po S. P..

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 1037 kc, dział spadku może nastąpić bądź na mocy umowy między wszystkimi spadkobiercami, bądź też na mocy orzeczenia sądu na żądanie któregokolwiek ze spadkobierców. Jeżeli do spadku należy nieruchomość, umowa o dział powinna być zawarta w formie aktu notarialnego.

Jak wynika z powyższego, dział spadku po pierwsze nie jest obowiązkowy, po drugie zaś może być przeprowadzony między spadkobiercami w różny sposób. Może to być postępowanie przed sądem zakończone postanowieniem o dziale spadku – także częściowym, może to być umowa o dział spadku – w tym także częściowy, która jeśli w skład spadku wchodzi nieruchomości musi być zawarta w formie aktu notarialnego, bądź też może odbyć się w inny sposób a mianowicie, poszczególni spadkobiercy mogą zbywać swoje udziały w poszczególnych przedmiotach spadkowych. Jeśli przedmiotem tym są nieruchomości, umowę zbycia należy zawrzeć w formie aktu notarialnego. Dział spadku dokonany w taki sposób, jest zakończony z chwilą rozporządzenia wszystkimi składnikami masy spadkowej.

Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Jak ustalono w tym postępowaniu, przy uczestnictwie wszystkich żyjących spadkobierców S. P., w skład spadku po niej wchodziło wyłącznie gospodarstwo rolne; nieruchomości rolne wchodzące będące jego częścią objęte były KW nr (...). Wyłącznymi spadkobiercami zatem S. P. w tym zakresie byli J. L., S. M., B. K. i K. K. (3) po 1/4 części.

Umową z dnia 9.12.2002 r. S. M. i B. K. podarowały J. L. swoje udziały w niemal całej powyższej nieruchomości oraz wszelkie inne ruchomości z gospodarstwa – jak wynika z wyjaśnień uczestniczek S. M. i B. K.. Działka natomiast (...), wydzielona z działki nr (...), podarowana została przez wszystkich właścicieli – spadkobierców S. W. K.. Następnie już po śmierci J. L. umową z dnia (...)r. ostatnia ze spadkobierczyń S. K. K. rozporządziła swoim udziałem w nieruchomości wchodzącej w skład spadku i darowała go W. K..

Z tą chwilą zatem zakończył się umowny dział spadku po S. P., bowiem wszyscy spadkobiercy rozporządzili swymi udziałami we wszystkich przedmiotach wchodzących w skład spadku. Został on w całości wyczerpany i nie ma już jego substratu.

Taki sposób dokonania działu spadku – poprzez rozporządzanie przez poszczególnych spadkobierców ich udziałami w poszczególnych składnikach spadku jest jednakże o tyle ryzykowny, że – zgodnie z art. 1036 kc – spadkobierca może rozporządzić udziałem w przedmiocie należącym do spadku za zgodą pozostałych spadkobierców. W braku zgody któregokolwiek z pozostałych spadkobierców rozporządzenie jest bezskuteczne o tyle, o ile naruszałoby uprawnienie przysługujące temu spadkobiercy na podstawie przepisów o dziale spadku.

Z przepisu tego wynika, że jeżeli dział spadku odbywa się de facto w formie rozporządzania udziałami przez poszczególnych spadkobierców w poszczególnych przedmiotach spadkowych, to nie może on naruszać uprawnień przysługujących innym spadkobiercom na podstawie przepisów o dziale spadku.

W wypadku naruszenia tych uprawnień, rozporządzenie jest o tyle bezskuteczne wobec spadkobiercy o ile narusza jego uprawnienia.

Po pierwsze zatem przepis ten statuuje roszczenie o uznanie czynności za bezskuteczną między spadkobiercami. Chodzi tu przy tym o spadkobierców, których prawa do spadku wynikają ze stwierdzenia nabycia spadku. I tylko takich. Nie mogą takich roszczeń wysuwać spadkobiercy tych spadkobierców chyba, że roszczenie to wchodziło w skład spadku z tego tytułu, że zostało przez bezpośredniego spadkobiercę podniesione.

Po drugie ochrona spadkobierców wskazana w cytowanym przepisie trwa do zakończenia działu spadku w jakiegokolwiek z wyżej wskazanych form. Taka cezura czasowa obowiązywania ochrony wynikającej z tego przepisu nie jest jednak wystarczająca

w przypadkach, gdy do - nieobowiązkowego jak wyżej wskazano – działu spadku w ogóle nie dojdzie. Wówczas wskazuje się, że nabywcy udziałów w poszczególnych przedmiotach wchodzących w skład spadku chronieni są różnymi instrumentami przysługującymi im

w takich sytuacjach jak np. wynikającymi z art. 169 kc, 1028 kc czy – odnośnie nieruchomości – art. 5 u k w i h. Jeśli bowiem współspadkobiercy zostali wpisani w księdze wieczystej jako współwłaściciele na podstawie stwierdzenia nabycia spadku lub zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia, zgodnie z udziałami w spadku, to od chwili dokonania wpisu współspadkobierców w księdze wieczystej, jako współwłaściciele

w częściach ułamkowych, spadkobierca może swobodnie rozporządzać swoim udziałem

w przedmiocie współwłasności, a zniesienie tej współwłasności odbywać się powinno na podstawie przepisów ogólnych. Współwłaściciel może swobodnie rozporządzać swoim udziałem, jest bowiem osobą uprawnioną według treści księgi wieczystej. Gdyby przyjąć inną koncepcję rozumienia tego przepisu, obrót przedmiotami nabytymi ze spadku nie byłby nigdy pewny.

W niniejszej sprawie K. K. (1) jako spadkobierczyni J. L. podnosi roszczenie z art. 1036 kc zarzucając, iż umowa darowizny udziału w nieruchomości z dnia (...) r. na podstawie której W. K. stał się współwłaścicielem nieruchomości objętej wnioskiem jest wobec niej bezskuteczna bowiem narusza jej uprawnienia z tytułu rozliczenia nakładów jakie na nieruchomość poczynił jej spadkodawca J. L. wobec W. K..

Zarzut ten jest chybiony.

PO pierwsze, jak wyżej wskazano, zarzut oparty na cytowanym przepisie może być skutecznie podniesiony jedynie przez spadkobierców i wobec spadkobierców. K. K. (1) nie jest spadkobierczynią S. P..

Po drugie, zarzut ten jest spóźniony, bowiem od 23.06.2005 r. kiedy to ostatnia spadkobierczyni S. P. rozporządziła swoim udziałem w nieruchomości będącej jedynym składnikiem spadku, dział spadku się dokonał i nie ma przedmiotu działu spadku.

Po trzecie zaś abstrahując od powyższym argumentów, które powodują, że podniesienie tego zarzutu przez K. K. (1) nie jest dopuszczalne, należy wskazać, że jest on dodatkowo sprzeczny de facto z wynikającym z dokonanych rozporządzeń czynności prawnych J. L., a więc spadkodawcy K. K. (1). W 2002 r. bowiem dokonano szerszego niż tylko dotyczącego wchodzących w skład spadku po S. P. nieruchomości rozporządzenia majątkiem; w tym między innymi J. L. a więc poprzednik prawny K. K. (1), podarował W. K. swój udział w nieruchomości powstałej z podziału działki nr (...) – działki (...) i zobowiązał się do sprzedaży całego swojego udziału wynoszącego po darowiznie $\frac{3}{4}$ części, w części wydzielonej z działki nr (...) o pow. Około 15 m². Takie rozporządzenie i zobowiązanie prowadzi do przekonania, że taki był dalszy plan dyspozycji majątkowych J. L.. Postępowanie zatem K. K. (1) zmierzające do uchylenia skutków prawnych, jakie wywołało to porozumienie znajdujące odzwierciedlenie w aktach notarialnych z 2002 i 2005 r. jest zatem tyle bezpodstawne prawnie, co niesłuszne.

Wobec niezasadności zarzutu K. K. (1) sąd na marginesie tylko wskazuje, iż zarzuty pozostałych uczestniczek postawione na ewentualność uznania przez Sąd zarzutu K. K. (1), też są chybione.

Zarzuty te zresztą podniesione zostały jedynie ogólnie, bez wskazywania do kogo S. M., B. K. i K. K. (2) je podnoszą i z jakiego tytułu. Trudno zaś uznać, by dwie pierwsze uczestniczki mogły móc podnieść taki zarzut do siebie nawzajem czy też do K. K. (3) jako spadkobierczyni J. L., bowiem brały udział w umowie rozporządzającej w 2002 r. Zarzuty te zmierzały jedynie do tego, by przy akceptacji zarzutu K. K. (1) stan prawny spadku po S. P. wrócił do chwili sprzed rozporządzeń w 2002 i 2005 r.

Reasumując sąd uznał, że wobec bezzasadności zarzutu K. K. (1) z art. 1036 kc, nie można prowadzić postępowania w przedmiocie działu spadku po S. P., bowiem wszystkimi składnikami spadku rozporządzono ostatecznie w 2005 r. Obecnie zatem nieruchomości objęta wnioskiem pozostaje tylko we współwłasności K. K. (1) w $\frac{3}{4}$ częściach i W. K. w $\frac{1}{4}$ części i tylko sprawa o zniesienie własności winna i może się nadal toczyć.

Na podstawie zatem powołanych przepisów oraz w oparciu o art. 13 § 2 kpc w zw. Z art. 317 kpc orzeczono jak w sentencji uznając, że ta część postępowania – dotycząca żądania działu spadku po S. P. – nadaje się do rozstrzygnięcia już na obecnym etapie postępowania.

Z;

(...)